

Londra'dan Mektup

D i d e m C r o s b y

Charlie'ye İdeal Kardeş

Geçtiğimiz yıl, beş yaşındaki Charlie bir kez daha ağabey oldu. Bu kez bir erkek kardeşi olmuştu. Emilie adında, kendisinden iki yaş küçük bir kız kardeşi de vardı. Emilie'nin doğumundan sonra öyle önemsenecek bir değişim gerçekleşmemişti yaşamında. Oysa, yeni erkek kardeşi Jamie daha bir yaşına basmadan, Charlie'nin yaşamı inanılmaz ölçüde değişti. Yeni erkek kardeşiyle arasında ağabey-kardeş ilişkisinin de ötesinde bir bağ kurulmaya başlıyordu.

Genç yaşına rağmen, Charlie'nin, yaşamındaki değişimi algılamaması olası değildi. Anne ve babasının, hemen her gece yatmadan önce, ona, damardan damla damla ilaç veren iğneyi takmasına gerek yoktu artık. Her üç haftada bir verilen kan nakline de gerek duymuyordu. Artık eskisi kadar çabuk yorulmuyor, koşup oynayabiliyordu da. Hatta futbolda gizli kalmış yeteneğini keşfetmeye başladı. Kendi ailesi dahil, onu tanıyan herkes yepyeni bir Charlie buldu karşılarında. Anne ve babası Michelle ile Jayson Whitaker'in hayalleri sonunda gerçek olmuştu.

İlk çocukları olan Charlie doğduktan sonra, oğullarının, dünyada yalnızca 700 kişiye görülen bir kan hastalığına sahip olduğunu öğrendiklerinde, bunun yaşamları için ne anlam taşıdığını anlamaları ilk başta güç oldu. Charlie'nin kemik iliği, kırmızı kan hücreleri üretmiyordu. Bu, vücudunda kaslarına oksijen taşıyacak bir 'aracın' bulunmaması demekti. Bu nedenle biricik oğulları yaşamı boyunca kan nakliyle yaşamak zorunda kalacaktı. Doktor ziyaretleri, günlük enjeksiyonlar yaşamlarının doğal bir parçasıydı. Biricik oğulları, eğer şanslıysa, 30'lu yaşlarına ulaşabilecekti. Böyle bir durumda, her anababanın yapacağı gibi, Charlie'nin iyileştini görmek için ellerinden geleni artlarına koymayacaklardı.

Günümüz tıbbının Charlie'ye sunabileceği, yalnızca bir tedavi olasılığı vardı. Bu yegane olasılık, bugünlerde araştırmacıların ağızlarından düşüremedikleri, çağımız tıbbının yeni gözdesi kök hücrelerin Charlie'ye nakliydı. Charlie'ye verilecek hücreler, yeni döllenmiş insan embriyolarından, ya da yeni doğmuş bir bebeğin kesilip atılan göbek kordonundan elde edilebilirdi. Bu kök hücreler Charlie'nin damarından dolaşım sistemine verildiğinde, kemik iliği hücrelerine dönüşecek ve kırmızı kan hücreleri üretmeye başlayabileceklerdi. Eğer başarılı olursa, bu, günlük ilaç enjeksiyonlarının ve kan nakillerinin sonu demekti.

Soru, kök hücrelerin nereden geleceğiydi. Taze döllenmiş bir embriyo mu, yoksa yeni doğan bir bebeğin kordonu mu? Dahası Charlie'nin bağışıklık sisteminin bu hücreleri reddetmemesi gerekiyordu. Kök hücreler Charlie'nin dokusuyla

uyumlu olmalıydı. Michelle ile Jayson'un bir seçim yapmaları gerekiyordu. Araştırmacılar pekala klonlama yoluyla Charlie'nin dokularıyla tıpatıp bir embriyo üretebilir, embriyodan elde ettikleri kök hücreleri Charlie'ye verebilirlerdi. Bilimsel bakımdan basit bir tekniktir bu, ama İngiltere'de gerçekleştirilmesi yasadışı bir prosedürdü. Bir insanı tedavi etmek için başka bir yaşam başlatıyorsunuz, ve başlattığınız yaşam, yani embriyo işinizi görünce, onu yok ediyorsunuz. Onu tıpkı bir yedek parçaymış gibi kullanıyorsunuz.

Yeni doğmuş bir bebek de gereksinim duyulan kök hücreleri sağlayabilirdi. Her gün yüzlerce, binlerce bebeğin doğduğunu düşünürsek, elbette bunlardan biri, Charlie'nin dokusuna uyumlu kök hücrelerinin kaynağı olabilirdi. Michelle ile Jayson zamanlarını hastanelerin doğum merkezlerinde kordon avıyla geçirmek yerine, yatak

odalarına yönelmeyi düşündüler. Dokusu Charlie'nin dokularıyla uyumlu bir bebeği ancak onlar yapabilirlerdi! Hayalini kurdukları büyük aileyi gerçekleştirmenin zamanı da gelmişti zaten. Dünyaya getirdikleri her bebeğin Charlie'ye uygun bir verici olması olasılığı %25'ti. Şansları yaver giderse üçüncü çocukları, ilk çocuklarının hastalığının tedavisi için gerekli kök hücrelerini sağlayabilirdi. Olmadı, dördüncü, beşinci ya da altıncısı? Çift, seçimini sonunda laboratuvarlardan yana kullandı.

Hekimler, tüp bebek yöntemi olarak da bilinen in-vitro-fertilizasyon adı verilen yöntem yardımıyla laboratuvarında Michelle'in bir düzine kadar yumurtasını Jayson'un spermliyle döleyecekler; elde ettikleri embriyolardan Charlie'nin tedavisi için en uygun olan iki tanesini Michelle'in rahmine yerleştireceklerdi. Embriyo seçimi olarak bilinen yöntem sayesinde, üçüncü bebeklerinin (eğer ikiz olursa üçüncü ve dördüncü bebeklerinin) Charlie'ye uygun bir verici olma olasılığı %98'e

yükselecekti. Ancak, İngiltere'de in-vitro yöntemlerin yer aldığı her işlemin öncelikle British Human Fertilisation and Embryonic Authority tarafından onaylanması gerekiyor. Michelle ve Jayson bu kurumdan gerekli onayı alabilmek için hayatlarının savaşını verdiler. Kurum, embriyo seçimini çok özel durumlarda onaylıyordu. Temel ilke, seçilen embriyonun seçilme işleminden bir yarar görmesiydi. Sözgelimi bilinen genetik bir hastalığı taşımayan embriyonun seçilmesi, kurumun onaylayacağı bir durumdu. Oysa Michelle ve Jayson'un dünyaya getirecekleri bebek bundan hiçbir yarar görmeyeceğinden dava kurumca onaylanmadı. Çift, savaşlarını İngiltere'de kaybetmişlerdi.

Çiftin şansına, embriyo seçimine ilişkin yasalar ülkeden ülkeye değişiyordu. Hâlâ bir çözüm vardı önlerinde. Neden baska bir ülkede, sözgelimi ABD'de bir klinikte embriyo seçimini gerçekleştirmesinlerdi? Bunun sonucunda Charlie'nin ideal erkek kardeşi Jamie, Chicago'da bir klinikte döldü ve annesinin rahminde gelişimine başladı. Michelle ve Jayson'un yeni bebeklerini beklemekten başka yapacak birşeyleri yoktu. Jamie'nin doğumundan yaklaşık bir yıl sonra ilk çocukları Charlie de sağlığına kavuşmaya başlıyordu. Hekimler, Jamie'nin kordonundan aldıkları ve embriyokök hücreleri içeren kanı, Charlie'ye naklettiler. Charlie haftalarla ifade edilebilecek bir sürede sağlığına kavuşmaya başladı. Altı ay içinde futbol bile oynuyordu. Kök hücre nakli sayesinde artık önünde uzun bir yaşam mı bekliyor Charlie'yi? Bunu ancak zaman gösterecek. Ama onun sağlıklı herhangi bir çocuk gibi yaşamaya başladığını görenler sormadan edemiyorlar:

O kadar katı olmaya gerek var mıydı? Bilimden, teknolojiden yararlanabileceğimiz daha olumlu bir durum olabilir mi? Böylesi bir başarıyı önlemeye çalışmanın ne gereği vardı?

Diğer yandan Jamie'ye bakıp da merak ediyor insan:

Acaba Charlie'yi sağlığına kavuşturmak için dünyaya getirildiği düşüncesiyle mi geçirecek yaşamını? Nasıl bir ilişkisi olacak ağabeyiyle? Yaşamının sonraki bir aşamasında ağabeyi başka bir dokuya ya da organa gerek duyarsa, yine yardımına koşacak mı?

Michelle ve Jayson'a baktığınızdaysa başka bir sorular zinciri geliyor aklınıza:

Jamie'yi, gerçekten üçüncü bir çocuk istedikleri için mi, yoksa yalnızca Charlie'yi sağlığına kavuşturmak için mi dünyaya getirdiler? Ya hastalığı taşıyan Charlie değil de Jayson'un kendisi olsaydı, babasının hastalığını tedavi etmesi için Jamie'yi dünyaya getirmeyi düşünürler miydi?

Sorular kadar yanıtlar da çeşitli. Peki sizin sorularınız ne? Ya yanıtlarınız?